

ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СТУДЕНТІВ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В СИСТЕМІ ІНТЕГРАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

В умовах сьогодення опанування студентом суми різноманітних знань з різних предметів не є достатнім для існування в умовах постіндустріального суспільства. Натомість бажаним для роботодавців стає сформованість у майбутніх фахівців компетентності, яка досягається під час професійної підготовки та вдосконалюється протягом професійної діяльності.

Але досягти цього не можна, якщо із самого початку навчання студенти, які вступають до вищого навчального закладу, не мають хисту до обраної професії, а викладачі не приділяють уваги професійній спрямованості дисциплін. Певною мірою вирішити цю проблему для фахівців галузі економіки та фінансів ми пропонуємо за рахунок впровадження системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів (СПП МЕ), метою якої є формування компетентності економіста як професіонала та людини. СПП МЕ ми визначаємо як динамічну, цілеспрямовану, нерівноважну, відкриту, нелінійну систему (яка може бути як керованою, так і самоорганізуючою), відповідну попиту сучасного ринку праці, здатну мобільно реагувати на зміни в політичній, економічній та соціальній ситуації, на зміни в освіті, передбачати перспективний розвиток спеціальності.

У межах компетентнісного підходу до створення названої системи нами було розроблено структуру компетентності економіста, однією зі складових якої є професіоналізм. У свою чергу, його структурним компонентом названо професійну спрямованість, яка є необхідною передумовою якісної майбутньої професійної підготовки.

Аналіз сучасних досліджень з проблеми вивчення професійної спрямованості засвідчив два підходи до тлумачення цього поняття. Її розглядають як якість особистості (А. Вербицький, О. Каганов, Н. Кузьміна, М. Махмутов, А. Сейтешев, В. Сластьонін, Н. Тализіна та ін.) та як підставу для відбору змісту навчання та його побудови на основі міжпредметних зв'язків (Т. Алешина, С. Батишев, А. Кудрявцев, Н. Лемешко, Р. Нізамов, Н. Самарук та ін.).

За першого підходу, професійна спрямованість в освіті – це орієнтація на формування соціальної і психологічної спрямованості на професійну діяльність. Тобто, професійна спрямованість виступає як одна з якостей особистості – орієнтація особистості на професію. На думку Н. Кузьміної, професійна спрямованість особистості – це інтерес до професії і схильність займатися нею [5]. На думку науковців, професійна спрямованість особистості – це система внутрішніх мотивів особистості. Мотивами виступають потреби, інтереси, установки, ідеали.

За другого підходу, професійну спрямованість розглядають у контексті відбору змісту навчання та його побудови на основі міжпредметних зв'язків. Учені вважають, що формуванню професійної спрямованості особистості сприяє професійно спрямоване навчання, характерною рисою якого є вплив на мотивацію навчання, розвиток інтересу до майбутньої професії. Тут діє, встановлений С. Архангельським, закон бінарного вивчення навчальних дисциплін: знання предмета як такого та його вплив на формування фахівця в цілому.

Таким чином, проведений аналіз засвідчив, що професійна спрямованість виступала предметом багатьох досліджень, виявив два підходи до її вивчення та шляхи формування, але дослідження професійної спрямованості студентів-економістів та результати її сформованості в СПП МЕ не виступало предметом спеціального дослідження.

Метою даної статті є аналіз анкети виявлення професійної спрямованості студентів-економістів та результатів її сформованості в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів.

Професійна спрямованість майбутнього економіста визначається позитивним ставленням до професії, внутрішнім впливом, тобто мотивами вибору економічної спеціальності, та зовнішнім впливом, тобто впливом батьків, родичів, друзів, соціально значущістю обраної спеціальності тощо. Професійна спрямованість складається з таких компетенцій:

- позитивне ставлення до професії;
- професійна придатність; професійна мотивація;
- професійні інтереси, цінності, відносини;
- психологічна готовність до професійної діяльності;
- професійна усталеність.

Розвиток професійної спрямованості студентів у вищому навчальному закладі визначається попереднім позитивним ставленням до професії та мотивами, які є підґрунтям такого ставлення.

У психолого-педагогічних дослідженнях Е.Х. Башкаєвої [1], Н. В. Кузьміної [4], К. В. Жукової [2] та ін. наголошується, що успіх творчої діяльності особистості багато в чому залежить від позитивного ставлення до професії, що самі функціональні можливості людини можуть бути визначені лише за умови, що ділові якості є результатом не тільки здібностей, але й бажання застосувати їх на практиці. Л. О. Шипуліна [6] пропонує вивчати становлення професійної спрямованості майбутніх економістів, для чого досліджує мотиви вступу до економічних навчальних закладів чи факультетів та ухodu, визначає ступінь задоволення різноманітними аспектами майбутньої професійної діяльності та особливостями професійної підготовки до неї в залежності від рівня професійної спрямованості, структури цієї спрямованості.

У працях Е. Х. Башкаєвої [1], Н. В. Кузьміної [4] у студентів виділено три рівні професійної спрямованості (адаптовано для майбутніх економістів):

I рівень – студенти з позитивною професійною спрямованістю на економічну діяльність, що передбачає зв'язок між домінуючими мотивами зі змістом професійної діяльності.

II рівень – студенти, для яких прийнятний компроміс між негативним ставленням до професії у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі та перспективою подальшого працевлаштування в економічній галузі.

III рівень – студенти з негативним ставленням до професії економіста.

Таким чином, ми отримуємо стартовий майданчик для визначення рівнів сформованості компетентності економіста (розподіл за рівнями професійної спрямованості можна зробити вже на початку навчання та відстежити залежність між рівнем професійної спрямованості та рівнем компетентності економіста) та дістаємо напрямки психологічного впливу на ставлення до професії економіста тих, хто зробив свій вибір навчального закладу несвідомо.

Л. О. Шипуліна [6] вважає, що основним психолого-педагогічним механізмом у формуванні професійної спрямованості є протиріччя між змістом професійної діяльності та особистісним змістом вибору професії; пропонує для розв'язання цього протиріччя та забезпечення динаміки розвитку професійної спрямованості в умовах вищого навчального закладу:

- поглиблення особистісного змісту вибору;
- корегування мотивації, акцент на домінуючий мотив, який стосується об'єктивного змісту діяльності;
- формування прямих мотивів діяльності;
- визначення перспектив діяльності.

Задля виявлення професійної спрямованості студентам III курсу Одеського інституту фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі було запропоновано відповідну анкету, яка містила 13 запитань. В анкетуванні брали участь 170 студентів. Результати дослідження зведено в таблицю 1.

Результати анкетування щодо виявлення професійної спрямованості студентів (у %)

№ запитання	Варіант відповіді	а	б	в	г	д	е	ж	з
1		66,47	28,24	1,18	0,59	3,53	—	—	—
2		2,94	30,59	11,76	19,41	8,24	11,76	12,94	2,35
3		35,88	54,71	0,59	1,76	0,00	7,06	—	—
4		48,82	3,53	34,12	13,53	—	—	—	—
5		37,06	2,35	45,88	14,71	—	—	—	—
6		37,65	42,94	7,65	4,12	7,65	—	—	—
7		40,00	44,12	4,71	0,59	10,59	—	—	—
8		82,94	14,12	0,59	0,00	2,35	—	—	—
9		10,59	84,12	5,29	—	—	—	—	—
10		52,35	47,65	—	—	—	—	—	—
11		40,59	23,53	35,88	—	—	—	—	—
12		14,12	69,41	3,53	0,00	12,94	—	—	—

Перше питання стосувалося зумовленості рішення щодо обрання професії в галузі економіки та фінансів. Як видно з таблиці, для 66,47 % студентів рішення було обумовлено власним бажанням; 28,24 % прийняли рішення під впливом батьків, а 1,18 % – за порадою друзів; 0,59 % опитуваних зробили вибір "за компанію". Свій варіант щодо вибору професії в галузі економіки та фінансів обрали 3,53 % студентів та зазначили, що їхнє рішення зумовлене значним попитом на фахівців даної галузі та високий рівень зарплатні.

Друге питання дещо перекликалося із першим, але більше стосувалося з'ясування мотивів вибору Одеського інституту фінансів УДУФМТ як навчального закладу, де студенти бажали отримати освіту. Для більшості опитуваних (30,59 %) мотивом виявилось бажання посісти престижне місце в суспільстві; на другому місці (19,41 %) – мотив щодо прагнення стати добрим спеціалістом; 12,94 % респондентів зауважили, що їх привабила різносторонність професії; перспективи професійного зростання та престижність і соціальна значущість професії економіста виявились значущими для однакової кількості студентів, що склало 11,76 %; отримувати достойну заробітну платню як мотив обрали 8,24 % опитаних; 2,94 % студентів бажали отримати будь-яку вищу освіту. Окрім перелічених студенти, а їх 2,35 %, серед мотивів вступу до Одеського інституту фінансів назвали такі: рекомендація знайомих або родичів; бажання самореалізації та досягнення успіху; отримання якісних знань.

У третьому питанні ми з'ясували ставлення студентів до майбутньої спеціальності. Відповідь "дуже подобається" надали 35,88 % опитуваних, "скоріше подобається" – 54,71%, "байдуже" – 0,59%, "скоріше не подобається" – 1,76%, "не можу відповісти" – 7,06%. Таких, хто відповів "не подобається" не виявлено.

На четверте питання, чи змінилось уявлення студентів про обрану професію за період навчання, ми отримали такі відповіді: "так, у кращий бік" зазначили 48,82 % опитуваних, "так, у гірший бік" – 3,53 %, "не змінилось" відповіді 34,12 % респондентів, а 13,53 % студентів, відповіли, що ще не визначилися.

П'яте питання стосувалося зміни ставлення студентів до обраної професії за період навчання. Відповіді студентів розподілились таким чином: "так, змінилось у кращий бік" відмітили 37,06 % опитуваних, "так, змінилось у гірший бік" – 2,35 %, "не змінилось" – респондентів, а 14,71 % студентів, відповіли, що ще не визначилися.

На шосте питання, "чи обрали б Ви професію економіста знову?", більшість опитуваних (42,94 %) зазначила "скоріше так, аніж ні", стверджувально відповіли 37,65 % респондентів, "скоріше ні, аніж так" – 7,65 % досліджуваних, "ні" – 4,12 %, а 7,65 % студентів, зауважили, що не можуть відповісти.

У сьомому запитанні ми з'ясували, чи вважають студенти, що мають хист до професії економіста. Було отримано такі відповіді: стверджувально відповіли 40 % респондентів, "скоріше так, аніж ні" – 44,12 % опитуваних, "скоріше ні, аніж так" – 4,71 % досліджуваних, "ні" – 0,59 %, а 10,59 % студентів, зауважили, що не можуть відповісти.

Восьме питання стосувалося виявлення бажання подальшої праці в економічній галузі. Відповіді розподілились таким чином: "так" відповіли 82,94 % респондентів, "скоріше так, аніж ні" – 14,12 % опитуваних, "скоріше ні, аніж так" – 0,59 % досліджуваних. Таких, що планують перекваліфікацію, не виявлено, а 2,35 % студентів, зауважили, що не можуть відповісти.

На дев'яте питання щодо наявності досвіду роботи за обраним фахом "так" відповіли 10,59 % опитуваних, при чому серед місць роботи були названі такі: АКБ "Укрсоцбанк", Державна податкова адміністрація, АКБ "Приватбанк", ООО "Оціночна фірма "Абакус", ПП "Максима-С", ОКП "Ням-Ням", НВК "Ступени", бізнес-центр, Управління освіти і наукової діяльності, аудиторська фірма, пенсійний відділ Болградської районної адміністрації, магазини "Біла ворона" та "Таврія В", а також приватні фірми. Серед посад – менеджер та кредитний інспектор банку; бухгалтер або помічник бухгалтера; секретар; касир тощо. 5,59 % студентів зазначили, що не мають досвіду роботи за обраним фахом, але працювали (працюють) на інших посадах, серед яких: диспетчер у деканаті, промоутер, продавець, менеджер з продажу тощо. Більшість студентів (84,12 %) відповіли, що не мають досвіду роботи взагалі.

В десятому питанні ми з'ясували уявлення студентів про своє професійне майбутнє. 47,65 % респондентів відповіли, що не замислювалися над цим. Серед тих, хто думав про своє майбутнє, а таких 52,35 %, намітилось декілька тенденцій: від односложних відповідей (успішний економіст, успішна людина, кваліфікований працівник у галузі економіки тощо) до програм майбутньої професійної діяльності та життя взагалі (бухгалтер → головний бухгалтер → фінансовий директор; бачу себе успішним, тому що професія економіста перспективна, що дає свободу вибору свого майбутнього; швидко кар'єрне зростання до посад з творчим характером діяльності, реалізація власного бізнес-проекту; розпочну власну справу, зроблю вагомий внесок у розвиток економіки, після 40 років відйду від справ та буду займатись улюбленими

речами тощо). Більшість відповідей зводилась до тезису "робота за фахом з гідною зарплатнею та умовами праці". Певна кількість студентів бажає у майбутньому розпочати власний бізнес або обіймати керівну посаду. Серед відповідей зустрічаються і такі, де досліджувані замислюються про свою роль у суспільстві, як-от: "посідаю престижне місце в суспільстві, отримую достойну зарплатню, приношу користь суспільству", "хороший спеціалістом з гідною зарплатнею, спроможним розв'язувати будь-які економічні ситуації та змінити економічну ситуацію на краще" тощо. Зауважимо, що практично всі, хто замислювався над своїм майбутнім, пов'язують свою професійну діяльність саме з працею в галузі економіки та фінансів; усвідомлюють труднощі, із якими доведеться зітнутися; розуміють необхідність навчання протягом життя; надають увагу відносинам у колективі (колега–колега, начальник–підлеглий).

На одинадцяте питання щодо труднощів, з якими доведеться стикнутись у майбутній трудовій діяльності 35,88 % студентів відповіли, що не замислювались над цим, а 23,53 % вважають, що труднощів у них не виникне. Решта серед труднощів назвала такі: важко знайти робоче місце через відсутність досвіду роботи, професіоналізму та через конкуренцію, пов'язану із великою кількістю спеціалістів у економічній галузі. Указували також на сталий одноманітний обсяг роботи на початку кар'єри та труднощі з кар'єрним зростанням у бюджетних установах (саме для них готують фахівців вищі навчальні заклади Міністерства фінансів України). Частина студентів пов'язували труднощі із загальною ситуацією в Україні, як-от: недосконалістю та постійною зміною законодавства, невідповідною системою кредитування малого бізнесу, нестабільністю економіки України, бюрократизмом у державних структурах, превалюванням влади над законами, безробіттям та ін. Інші вказували на недосконалість отриманої освіти, а саме: превалювання теорії над набуттям практичних навичок та досвіду діяльності під час навчання; неадаптованість до завдань, які потрібно виконувати; незнання нюансів у сфері майбутньої діяльності; недостатня мовна підготовка; малий досвід роботи із програмними продуктами професійного спрямування.

Студенти зауважували, що виникнуть труднощі, пов'язані з відсутністю звички до праці та робочих навантажень, підвищенням відповідальності, невпевненістю в собі, постійним удосконаленням знань, необхідністю швидко пристосовуватись до змін, а також вказували на труднощі, пов'язані з навичками комунікації (спілкування з клієнтами, відносини з людьми, відносини в колективі)

На дванадцяте питання щодо планування свого майбутнього після отримання освітньо-професійного рівня "Бакалавр" були отримані такі відповіді: бажання хоч як працевлаштуватись виказали 14,12 % студентів, а знайти роботу за фахом – 69,41 %; продовжити навчання планували 3,53 % опитаних. Тішить, що не виявилось жодного респондента, хто б не замислювався над своїм майбутнім. 12,94 % студентів вибрали свій варіант відповіді, серед яких такі: працевлаштуватись за фахом та продовжити навчання на заочному відділенні; працевлаштуватись за фахом та отримати паралельно другу освіту; працевлаштуватись та паралельно спробувати себе в галузі мереженого маркетингу; не можу визначитися, бо вибір обумовлюється змінами, що відбудуться в суспільстві на час закінчення навчання.

У тринадцятому питанні ми пропонували студентам розташувати в порядку значущості для них напрями їх особистісного розвитку. Отримані результати ми ранжували (табл. 2).

Таблиця 2

Ранжування відповідей щодо значущості напрямів особистісного розвитку студентів

№	Напрями особистісного розвитку		Ранг
1	формування наукового світогляду	0,102	VI
2	підвищення культурного кругозору	0,104	VII-VIII
3	розвиток професійної компетентності	0,079	I
4	фізичний розвиток та закалювання	0,110	X
5	удосконалення культури та стилю спілкування	0,100	V
6	зміцнення психічного здоров'я, характеру, волі	0,098	III-VI
7	розширення загальнонаукового кругозору	0,096	II
8	формування високих духовних та етичних якостей	0,108	IX
9	опанування новітніми інформаційними технологіями	0,098	III-VI
10	опанування іноземною мовою (мовами)	0,104	VII-VIII

Як видно з таблиці, найвищий ранг (I) має напрям особистісного розвитку пов'язаний із покращенням професійної компетентності, а найнижчий (X) – фізичний розвиток та закалювання. Між крайніми положеннями напрями розташувались таким чином: II – розширення загальнонаукового кругозору; III-VI розділили зміцнення психічного здоров'я, характеру, волі та опанування новітніми інформаційними технологіями; V – удосконалення культури та стилю спілкування; VI – формування наукового світогляду; VII-VIII також поділили два напрями: підвищення культурного кругозору та опанування іноземною мовою (мовами); IX – формування високих духовних та етичних якостей.

Таким чином, результати опитування свідчать, що при загальній налаштованості студентів на опанування професією економіста професійна підготовка за традиційною системою не може забезпечити належне формування професійної спрямованості (студенти відмічали недостатність практичної підготовки, необізнаність у роботі із пакетами прикладних програм, психологічну неготовність до професійної діяльності тощо). Також зауважимо, що тільки 10,59 % студентів мають досвід роботи за фахом, отже потрібно компенсувати це за рахунок виробничої практики, завдань із предметів, що ґрунтуються на матеріалах та документації реальних підприємств та запрошення практичних працівників для проведення лекцій, круглих столів, тренінгів.

В СІПІ МЕ, підґрунтям якої виступають інтеграційні процеси в освіті та суспільстві, професійну спрямованість забезпечують такі види інтеграції:

- інтеграція різних наукових шкіл щодо навчання економістів;
- інтеграція знань, практичних умінь і навичок;

- інтеграція теоретичного та виробничого навчання;
- інтеграція інформаційних технологій в освіту майбутніх економістів;
- інтеграція інноваційних технологій в освіту майбутніх економістів;
- соціокультурна інтеграція;
- інтеграція "студент–викладач–адміністрація".

Таблиця 3

*Методика оцінювання рівня сформованості професійної спрямованості
в системі інтегративної професійної спрямованості*

	Компетентності	Компетенції	Назва методики, методу, опитувальника або тесту
1.	Професійна спрямованість	позитивне ставлення до професії	Опитувальник "Як Ви ставитесь до професії економіста?" (K_{18})
		професійна придатність	ОПГ "Людина – Знак" (K_{16})
		професійна мотивація	Тест "Визначення мотивації в роботі" (K_{13}) + САТ Шкала сенситивності ($K_{1.5}$)
		професійні інтереси, цінності, відносини	
		психологічна готовність до професійної діяльності	ОПГ "Людина–Знак" (K_{16}) + Карта оцінки сформованості професійної усталеності економіста (K_{22})
професійна усталеність	Карта оцінки сформованості професійної усталеності економіста (K_{22})		

Далі нами було розроблено методику оцінювання рівня сформованості професійної спрямованості (табл. 3), як структурного компоненту професіоналізму. Критерій "сформованість професіоналізму" передбачає наявність професійної спрямованості, яка, в свою чергу, передбачає наявність: позитивного ставлення до професії; професійної придатності; професійної мотивації; професійних інтересів, цінностей, відносин; психологічну готовність до професійної діяльності; професійну усталеність.

За результатами діагностування обчислювався інтегративний коефіцієнт за формулою:

$$\frac{\text{сума балів}}{\text{максимальна кількість балів}}$$

Докладно це питання розглянуто в навчально-методичному посібнику [3].

За даною методикою було проведено вихідну діагностику.

Далі ми продовжили роботу із студентами згідно експериментальної системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, яка, зокрема, включала нові види навчальних практик, тренінги, завдання за матеріалами конкретних установ та підприємств, лекції практичних працівників Міністерства фінансів України, альтернативні види самостійної роботи тощо.

Розглянемо результати сформованості професійної спрямованості студентів до та після експериментальної роботи із впровадження експериментальної СПП МЕ. Результати наведено в таблиці 4.

Дані таблиці свідчать, що після експериментальної роботи значно зменшилась кількість респондентів з інтегративним показником сформованості професійної спрямованості () від 0 до 0,7 (на 50 %) та жоден із досліджуваних не виявив оцінку меншу за 0,6. Число студентів, які показали оцінки від 0,7 до 0,9 та від 0,9 до 1 зросло на 32 % та 18 % відповідно. У контрольній групі різниці між результатами до- та післяекспериментальної діагностики склали 47 %, – 41 % та – 6 % відповідно. Кількісні показники доводять результативність використання експериментальної системи порівняно з традиційною професійною підготовкою, тобто ми правильно спрямували роботу кураторів, тьюторів та викладачів спеціальних дисциплін у напрямку формування професійної спрямованості.

Таблиця 4

Результати сформованості професійної спрямованості студентів () до та після експерименту

Оцінки	Відсоток студентів			
	До експерименту		Після експерименту	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
<input type="text"/>	0	0	18	6
<input type="text"/>	37	32	69	73
<input type="text"/>	63	68	13	21
<input type="text"/> в тому числі <input type="text"/>	40	51	13	19

Висновки. Таким чином, чим більше майбутній економіст дізнається в процесі виробничих та навчальних практик про свою майбутню спеціальність, чим більше опанує навичок фахівця, виконуючи реальні завдання та обов'язки, тим вище буде рівень професійної спрямованості, а це, у свою чергу, буде твердим підґрунтям формування професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башкаева Э. Х. Формирование профессионально значимых качеств будущего инженера в процессе учебной деятельности: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального обучения" / Э. Х. Башкаева. — Ставрополь, 2002. — 22 с.
2. Жукова К. В. Формирование профессиональной направленности как один из критериев качества образования // III Міжнародна конференція "Стратегія якості у промисловості і освіті" (1-8 червня 2007 р., Варна, Болгарія): Мат-ли. У 2-х т. Том II. Упор.: Хохлова Т. С., Хохлов В. О., Ступак Ю. О. — Дніпропетровськ-Варна: Фортуна-ТУ-Варна, 2007. — 728 с. — С.134-137.
3. Іванченко Є. А. Методика оцінювання компетентності економіста в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів : [навчально-методичний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів] / Є. А. Іванченко. — Одеса : "Поліграф", 2008. — 130 с.
4. Кузьміна Н. В. Закономерности акмеологоориентированного становления профессионализма учителя / Н. В. Кузьмина. // Акмеология: науч.-практ. журн. Междунар. акад. акмеол. наук, Столич. гуманитар. ин-тут. — М. : ЭКО, 2002. — 2003. — № 4 (8). — С.50-54.
5. Кулагин П. Г. Влияние межпредметных связей на усвоение программного материала в вечерней школе: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук / П. Г. Кулагин. — М., 1965. — 28 с.
6. Шипулина Л. А. Формирование профессионализма будущих экономистов средствами новых информационных технологий : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального обучения" / Л. А. Шипулина. — Ставрополь, 2004. — 21 с.

Подано до редакції 14.10.09

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто аналіз результатів анкетування щодо виявлення професійної спрямованості студентів-економістів, наведено методику оцінювання зазначеної якості в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, представлено порівняльний аналіз результатів сформованості професійної спрямованості до та після проведення експериментальної роботи щодо впровадження названої системи.

Ключові слова: система інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, професійна спрямованість, професійна підготовка, компетентнісний підхід, інтеграція.

Е.А. Іванченко

ИССЛЕДОВАНИЕ ДЛЯ ВЫЯВЛЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СТУДЕНТОВ И РЕЗУЛЬТАТЫ ЕЕ ФОРМИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ИНТЕГРАТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрен анализ результатов анкетирования по выявлению профессиональной направленности студентов-экономистов, приведена методика оценивания названного качества в системе интегративной профессиональной подготовки будущих экономистов, представлен сравнительный анализ результатов сформированности профессиональной направленности до и после проведения экспериментальной работы по внедрению названной системы.

Ключевые слова: система интегративной профессиональной подготовки будущих экономистов, профессиональная направленность, профессиональная подготовка, компетентностный подход, интеграция.

Е.А. Ivanchenko

INVESTIGATION ON REVEALING STUDENTS' PROFESSIONAL ORIENTATION AND RESULTS OF ITS FORMATION IN THE SYSTEM OF INTEGRATIVE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ECONOMISTS SUMMARY

The article analyzes results of surveying professional orientation of students-economists; suggests the method of evaluating the mentioned quality in the system of integrative professional training of future economists; demonstrates the comparative analysis of the level of professional orientation before and after the experimental work on introduction of the system.

Keywords: system of integrative professional training of future economists, professional orientation, professional training, competentional approach, integration.
